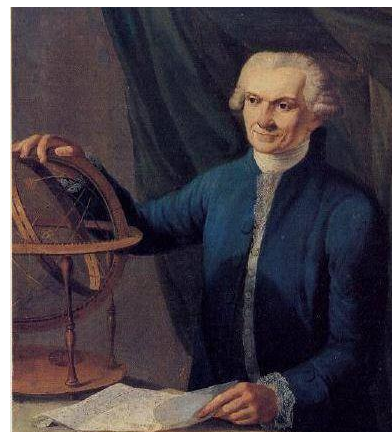

Joseph Jêrôme Lefrançois de Lalande, el professor

(1732 - 1807, França)

Matemàtic i astrònom nascut a Bourg-en-Bresse. Tot i la seva formació inicial en dret, la seva dedicació posterior va ser determinada per les classes que va rebre de jove dels astrònoms Delisle i Lemonnier.

El 1751 va anar a Berlín per col·laborar en la mesura de la paral·laxi lunar presa des de sis punts diferents de la Terra, en el més allunyat dels quals (Ciutat del Cap) s'hi trobava l'astrònom Lacaille. A Berlín es va poder relacionar amb els científics Euler i Maupertuis i va acabar essent admès a l'Acadèmia de les Ciències de Berlín a una edat molt jove.

El 1753 s'establí definitivament a París i el mateix any va ser escollit membre de l'Académie des Sciences de París. Es dedicà a l'estudi dels planetes del sistema solar i el 1759 publicà una edició corregida de les taules d'Edmond Halley (1656-1742), a la qual va afegir una història del cometa de Halley amb l'ajuda de l'astrònoma i matemàtica Nicole-Reine Lepaute.

El 1759, la Reial Acadèmia de Ciències li va encomanar la redacció de les efemèrides astronòmiques "*La Connaissance des Temps*". D'aquestes taules astronòmiques en farà un treball esperat i buscat complementant-lo amb notícies científiques, sempre actualitzades.

Amb els anys es va anar fent popular i la seva llar es convertí en un improvisat seminari d'astronomia; entre els seus alumnes hi va haver els futurs i brillants astrònoms Delambre, Giuseppe Piazzi i Pierre Méchain. També foren alumnes i col·laboradors de Lalande, el seu propi nebot Michel Lalande, casat amb la seva filla il·legítima, Amélie Harlay, matemàtica i astrònoma, coneguda pel càlcul de les taules astronòmiques que publicava Lalande.

En 1761 i en 1769 va participar en les observacions del transit de Venus per tal de determinar la paral·laxi. Com a resultat va publicar la *Mémoire sur le passage de Vénus observée le 3 de juin de 1769*.

El 1795, va participar en la creació del Bureau des Longitudes. Apreciat pels revolucionaris, fou nomenat director de l'observatori de París aquell any, càrrec que va mantenir fins a la seva mort. També participà en la creació del calendari republicà.

Lalande va contribuir molt a popularitzar l'astronomia. De 1789 a 1798 va publicar la seva *Histoire Celeste Française* (1801) on va descriure 47.000 estrelles. És també l'autor d'una crònica científica del seu temps, *Bibliographie astronomique*, (1804). El 1802 va fundar un premi destinat a premiar la tasca dels astrònoms, el premi Lalande. A la seva obra *Astronomie des Dames* (1785) pren una posició clara a favor que l'astronomia no sigui un domini masculí i hi esmenta moltes dones astrònomes.

Va morir el 1807 als 75 anys havent fet aportacions en eclipsis, taques solars, cometes, trànsits i en la longitud de l'any solar, però especialment va saber compartir el seu saber. El seu deixeble Delambre deixà escrit la seva admiració pel mestre: "*més que cap altre, ha sabut divulgar la instrucció i el gust de la ciència... va intentar sense parar fer el millor per l'astronomia*".